

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Első félév.

Kolozsvár, Junius' 12kén, 1840.

24. szám

Tartalom: Közlemények Erdélyről, (Vándor) 185. l. A' házassági candidatus, (L.) 187. l. Literatúrri jelentés, (Szerkesztőség) 192. l.

Közlemények Erdélyről.

II. Közlemény.*)

Fel- és Al-csik.

Hazánknak egy nagy részt ismeretlen, sok részben félreismert, de ismertetni méltó részével fogunk megismerkedni, mennyiben a' jelen sorok' írója azt rövid átutazás, kevés jegyzetei, 's főképen Benkő „specialis Transsylvania”-ja, 's Lenk' „Siebenbürgens... Lexicon”-a után ismeri.

Első Közleményemben említém, hogy Erdély' keleti végszélei egy szakadatlan hegláncz által elválasztvák többi részeitől. Ezen havaselvei részek közt van Fel- és Al-csik; Gyergyótól délre, Erdélynek észak-keleti végszélén. Határai nyugotészakról Gyergyó, észak-keletről Moldova, délről Kászón fuszék, nyugotról Bardocz fuszék és Udvarhely anyaszék. Északkeleti részét Moldovától több öszveköttöt ágakra oszló, de lánczolatban megszakadatlan havaslánczok szakasztják el, folytatásai a' karpáti hegláncznak. A' nyugot-oldali heglánczot következő nevű havasok teszik: Bodorvitzteteje, Urhegy, Széphavas, Pogányhavas, Tatrosfej, Hosszuhavas, Péterhavas, Szőlőhegyes, Kostekek 's a' t. Ezek' külön ágainak megint saját neveik vannak,

*) Az első Közleményt Gyergyóról lásd Nemzeti Társalkodó 1839. második félévi 18-ik szám.

mellyeket előszámlálni sem épületes, sem élvezetes; Gyergyótól a' Székasszó, és Tarhava's nevű havasok' déli ágai választják el; Kászontól a' Nyerges hegye; végre Udvarhelyszéktől az öreg Hargita. Ezen havasos elválasztó falak' daczára is a' szomszédos vidékekkel jó töltött utakkal van öszveköttve. A' Gyergyó felől jövő derék töltött utat már említettem; ez illy derékségben nyulik keresztül mindkét Csíkon, Kászónon Háromszékre, 's onnan tovább. Közelebből új rövidebb 's viszont igen derék út készült Csíkból Háromszékre az Öltmentén. Moldvával Gyimesnél ismét jó töltött út által köttetik öszve; Udvarhelyszékkel hasonlólag jó töltött úttal az úgynevezett Nagyerdőn keresztül; ezen út Udvarhelyszék' határain is töltve van, de conserválva annyira nincs, — legalább ott jártamkor nem volt — hogy a' két szék' határait erről is megismerhetni. Általában Csíknak és a' több havaselvei részeknek fő útvonalai nagyon derékül vannak töltve, 's — mi Erdélyben nagy ritkaság — jól conserválva; ámbár hazánk' egyik része sem tart aránylag annyi nagy és bajos utat, mint azon részek, 's náluk még egy másutt nem létező nagyon bilincsező körülmény is van, t. i. két, egymástól független, 's többnyire surlódásban álló hatóságnak (tartományi és katonainak) összehatása kívántatik meg minden közdologra. A' közlekedési (commercialis) utak Csíknak és más havaselvei részekben is szintolly rosszak 's idő' vál-

tozásaitól függök, mint hazánkban mindenütt. Azonban útaink' rosszságát csudálni éppen nem lehet, sőt csudálhatni azt, hogy ilyenek is vannak; holott az út azok csinálják, kik legkevesebbet használják, legkevesebb módjok, legkevesebb értelmök, legkevesebb érdekek van jól csinálni, 's leginkább el vannak terhelve. Mig mi abban tartjuk nemesi szabadságunkat, hogy inkább mászkáljunk sárban, napokig költsünk, kinlódjunk, sanyarogjunk, károsodjunk, időt veszítsünk, mint sem egy pár krajczárt fizetve, negyednyi idővesztéssel, költséggel, és fáradsággal kényelmesen utazzunk; mig a' jó út csak úgy akarjuk, hogy ránk sok haszon, kár pedig csak szomszédunkra háromoljék belőle, mig azt kívánjuk, hogy más az általa keservesen készített úton nagy teherrel, dőlés' és romlás' veszélyével is, messzire kikerülje hetykén robogó kocsinkat: addig bizony jó lélekkel nem várhatunk egyebet, mint hogy 2—3 év' sanyaru munkáját egy esős hónap rombolja össze, hogy sárcsomókon, kivásott köveken döcögjünk, lyukas vagy romladozó hidakon koczkáztassuk marháinkat, szekerünket, sokszor életünket; addig elégedjünk meg vele, ha a' nagyobb befolyásu tiszt urak' lakától a' praetoralis házig, minden tisztujítás-kor új arány szerint; jó út készül, 's az, ezekben egyszer, midőn t. i. feddési joggal bíró vendéget várnak, kijovítatik.

Csikszéknek népes része egész kiterjedésében (ide számítva Gyergyó és Kászón fuszékeit is) $78, \frac{129}{1600}$ m. földet foglal el; de jóval többre rugnak ennél betelepedetlenül még mind az özőnvíz utáni állapotban veszteglő roppant havasai.

Csik Gyergyóhoz olly közel fekszik, éghajlatára, tartományja' természetére, népeire, polgári állományára nézve, kevés eltéréssel és kivétellél, annyira egyez, hogy legczélszerűbbnek tartom a' következőkben összehasonlítolag szólani, miután már Gyergyóról geographiai fekvé-

sénél fogva előbb, 's tán untig bőven értekeztem. Ez is, mint amaz régi és új telepre oszlik. Az ősi telepek az Ólt melléki térben, az újak a' hegyek és havasok közt laknak.

Azon nagy terjedelmű tért, melly az Ólt' terén fekszik majd közepén megszakasztva, két külön rónává képzi a' Péter havas' egyik alá nyuló ága, 's ez által Csíkot Fel- és Al-csikra osztja. A' Gyergyó felőli rész természetes fekvésénél fogva Fel-, a' Kászonfelőli Al-csiknak nevezetik. Mindkettőnek tere hazánk' legszebb vidékei közé számítatik, 's nem méltatlanul. Regényesség' pontjában nem mérközhetnek ugyan a' havasok' vad szépségeivel, mint véleményem szerint, a' rónák általában nem; de az első pillanatot rájuk, nyílt kinézést engedő emeltebb helyekről, pl. a' csíksomlyói hegyről tekintve, elragadó és emlékünkből kitorölhetlen pompás nézet. A' több mértföldekre nyuló, de mérsékelt 's arányos kiterjedésű, kerekter, büszkén mutogató mindenfelől a' szorgalom' és ipar' virágzó jeleit; a' rengő kalászkok' ezüst hullámlása; a' virágokkal vegyes rétek' tarka szőnyege; a' köröslegi havas hegyek' változatossága, 's ezek között jelesen a' nyugoti oldalon hosszan lenyúló honi Hargita, ősi méltósággal emelve föl' hódított fejét; a' tér' közepén zugó sebességgel alá siető ezüst tiszta vizü, 's kedves italu Ólt, hasonló egy nagyokra született délczeg ifjuhoz; ki korlátlan oriási erejét csak kicsapongásokban mutogatja még, de kicsapongásainak nagyszerűsége intő példa, hogy nagy dolgok bizvak rá, üdvösek, ha erői czélszerűleg használtatnak, de végetlenül veszélyesek, ha elhanyagoltatnak; a' szétszort szigetekként mindenfelől vidám élénkségben feltünendő faluk, mellyeknek nagy kiterjedése, sűrű és jó épületei, fehérülő falai, gondos kerítései távolról sejtetik a' rendszerető, szorgalmas, szabad népet; a' távolról jól mutató csíkszeredai vár' ősi időkre emlékeztető bástyái és sánczai . . . 's mind ezek egy pano-

ramába olvadva! valóban méltók lennének egy tájfestő művészi ecsetjére.

Csik' légmérsékletére a' közel havasok, főleg a' Hargita, elhatározó befolyást gyakorolnak. Tavaszai ritkán kellemesek, — mi Erdélyben általános eset — többnyire május' végével, vagy június' elejével szünnék meg az éles szelek, hideg, néha deres éjék, „hét tél—hét nyár“—ra változó napok, nem újság a' hó olyankor is, midőn a' bölcs kalendáriom már régóta tavaszi időt jósolgat, havasi legelőin még június' elején is kevéssé a' virulat. Alig tartottak néhány hétig a' tavaszi langy idők 's már nyári jellemet kezdenek váltani. Nyarai rekkenő meleg, gyakorta hirtelen hidegre változó, többnyire híves éjekkel és reggelekkel, mellyeket égető nap, 's alá szoruló hőség követ. Őszei — mi ismét általános Erdélylyel — többnyire legszebb részei az évnek, mérsékelt melegű tiszta kellemes napokkal, de híves éjekkel és reggelekkel. Azonban az őszi szépségére 'és tartosságára nem számíthatni biztoson, néha october' végéig, sőt egész novemberben, 's decemberben is gyönyörű őszi napok járnak, máskor már october' közepe mostoha. A' tél hamar tanyát ver Hargita' kopaszszán, 's ez által az idő téliebbé változik benn a' térben is. A' telek nem nagyon zordok, mert környező hegyei védik az északi mórd és keleti csipős szelektől; de egyszersmind elrekesztik a' déli és nyugoti lanyha szeleket is. Olly mostoha szelei, mint Háromszéknek 'és a' Barczának nincsenek. Fel-csikon a' „Hargita-, Al-csikon a' „Bálványos-szele“ legsanyarubbak.

(Folytatása közelebből.)

Vándor.

A' házassági candidatus.

(Vége.)

Hatodik cikkely.

Gondok.

Ez mind jól ment, 's hihetőleg ez órától fogva mennyei életet éltem volna — mert pra-

teri találkozásunk óta szabad volt Schmidt asszonyt 'és bájoló hugát, Ottiliát, néha meglátogatnom, 's velök alkalmilag egy tisztességes sé tát tenni — csak gonosz nagybátyám ne volt volna átkozott Botorfalujával, — valahányszor erre gondoltam — 's mindig eszembe jutott az, midőn Ottília nyájason nézett rám, 'és Schmidt asszony minket e' némán szóló társalkodáson rajta kapott, mi melleleg legyen mondva, gyakran történt — mindig úgy járék, mint hajdon Icarus, tudniillik boldogságom' magasságából a' bánat' mélyjébe sülyedék, 's még Tilka is — mint Schmidt nagynéne rövidítve nevezé Ottiliát — szelid szavaival, midőn néha kérdé, mi homályosítja el homlokomat olly rögtön, még komorabbá tőn.

'S lehet-e azt nekem rossz neven venni? Bizonytal nem! Csak képzelni kell helyzetemet. Botorfalvára kelle mennem, 's szívem Ottiliánál olly szorosan 's keményen fogva volt, hogy menekülésről már nem is álmodhaték. Nemde szív nélkül kelle utaznom? Ah, 's abból, mi szív nélkül történik, soha semmi jó nem lesz! 's még is makacsul szándokánál állt öreg, igen, mondom, öreg 's rossz bátyám.

Mert valóban, ha ő nem volt volna vén 's rossz, bizonyosan olly föltéttel nem kinzott volna, miután olly érzetdús, panaszló, szívreható, busongó levelet írék neki, mintha maga az érzékeny emlékü Siegvart lehellte volna pennámba.

Hetedik cikkely.

Válok.

Senkiinek sem akarom elbeszélni, mit szenvedtem akkor, most még kevesbbé hinnék azt nekem, mint akkor, 's ez engem most is éppen úgy bosszantana, mint akkor, midőn az emberek olly fásultak valának, nem ritkán szemben le nevetni engem, míg könnyeimről kezdék beszélni, 's azt állítám, hogy azok egyedüli táp-

lálékomat teszik, úgy mint harmat a' virágok' egyetlen élleme, 's kinsohajaimat említém, melyek egész lélekzetemet egy hosszú sohajjá, 's egy bús panaszzá tevék.

Leginkább bosszankodám illy alkalmakkor — midőn tudniillik az érzéketlen emberek ki-neveték sohajimat 's könnyeimet — éppen Tilkára, 's párszor valóban azon pontra jövék, csupa szeretetből meggyűlölni őt, csupán mivel hinni nem akará, hogy érette még inkább fűrdők könnyekben, mint hajdan a' Plejadok, 's néha még olly prósai is volt, azt mondani: hogy látja, miként úgy eszem 's iszom mint más ember, 's nem is vagyok olly elalélt, mint beszélem. Illyesmi nemde sérthete?

Egy átaljában, csak meg kell vallanom, nem tetszett nekem valami Tilkában, bár mint kedvellém őt másként; 's ez az új költészet iránti izlés' hiánya volt.

Alig hihetni, 's még is alapos az, hogy ő e' részben olly elfogult, olly régi divatu volt, hogy Kleistnak, Gleimnak, Vossnak, vagy minek hívják azon régi pajtásokat, egy verse jobban tetszett neki, mint a' legújabb minta szerinti sonettek' egy egész kötete. Mennyire fáj-lalám szerelmesemaek ezen elfogultságát, nem szükség említmem. Rettentő fáradtsággal magamévá tettem volt minden régi 's új szép dolgokat, mintegy át szoktam velök; még nagyobb erőködéssel kísérlém magamat mintájukban, 's mintácskájukban megerősíteni, 's merem mondani, sikerem volt. A' tertzinek úgy folytak nálam, mint a' víz, egy sonettet öszve enyvezni, csupa tréfa volt nekem, 's hazai hadi dalokat, ok mi hamar, 's szépen 's emberileg, 's szellemdúsan tudék költeni, millyeket csak a' legújabb kor mutathat elő. Mint reménylettem volt e' pompás dolgokkal Ottilia előtt fényleni, 's reményemet mindig mint leveré átkozott gúnymosolyja, melly rózsás száját mindig körül lengé, valahányszor azokkal előállani kezdék!

Valóban, ha jól meggondolom, maig is bámulnom kell, hogy tudám őt még is kedvelni, 's midőn végre — újan kapott nagybátyai parancsnál fogva — valóban utaznom kelle, mint tudék az elváláskor úgy búsulni, el anyyira, hogy az első postaszállásnál sem a' derék pözsárt, sem az éppen olly derék kávét nem izlelhetém, pedig ezek olly dolgok valának, miket mintegy a' la fureur szereték. De úgy jár az ember, ha pogány istennek, Amornak annyi hatalmat enged át.

Nyolczadik czikkely.

Nyomatattom 's eltiportatom.

Hogy az angol hadi hajók néha nyomott matrózokkal láttatnak el, tudtam, 's magamban csudálkozám azon, mint sok egyeben is, mi legelső látásra éppen olly visszásnak tetszik, de hogy német postakocsikon is, szerencsétlen utazók — isten tudja mivé? — nyomatnak, azt nem tudám, különben ifju éltemet óvtam volna illy agály 's szenvedésállapotiba hozástól.

De már ide szorultam, 's innen menekülésről három iszonyu mértföld, vagy jól szám-lált nyolcz óra előtt, nem is gondolhaték.

Nyolcz óra egy löktetve működő srofos fogóban! Tőlem, nyomorulttól ki tagadhatja meg szánakozását? Jobbamra tudniillik, azon postaszállástól kezdve, hol lelki fájdalمام miatt sem pozsarát sem kávét nem izlelheték, egy polgár és serfőző telepedék, ki komlóvásár' ügyében utazott, 's olly vastag volt, mint egy komlózsák, de fájdalom! nem olly puha; és balfelemnél, az út' kezdetétől fogva egy fogadós ült, ki keületére nézve méltó párja volt jobb felőli szomszédomnak.

Hogy én, vékony létemre, e' két szorító tömeg között mintegy semmivé tüntem, gondolható, ah! 's a' nekem maradott helyre nézve még sem valék elég vékony.

Eleve még csak megjárt. De midőn egy, kétségkívül szegény kerégyártók 's kovácsok' hasznára művészileg rakott töltésre jövének, azt gondolám, ütött végóráim, 's halálra készülék; mert a' szekérnek minden döczenésével összébb szorultak jobbról 's balról a' témérdekek, 's a' hegyes könyökök' gyöngé életótalma, mit zsaró-
lóiimnak ellenök vagy oldalukba szegzék, már többé nem segít.

Ezen rémitő út' közben bizonynal bevégeztem volna pályámat, 's szerelmeknek, szenvedésimnek, 's auto-biographiáimnak, mellynek tizennégy legnevezetesb czikkelyeit im' van szerencsém, az olvasóval közleni — természetesen vége leend, ha szerencsémre, a' hajtó sógor kissé gyöngédtelen móddal nem leve mentő angyalom.

Ez úgy történt, hogy a' becsületes postakocsis, mig mi a' töltésen rázatánk, vagy tulajdonképen össze töretünk, nyerges lován az álom' karjaiba merült, 's ezen csöndes nyugalom' következtében történt tehát, hogy mi rögtön, a' mint voltunk, mindnyájan, az egész pogyászszal együtt, egy lejtőn kezdünk lehengeredni, melly szerencsére elég puhán volt pázsittal be kárpítózva, hogy különös sértés nélkül aljához érjünk.

Ha azt mondom, különös sértés nélkül, csak két jól hizlalt szomszédaimra, még két három más utazóra, a' szerszámmesterre, 's az egész nyalábok' 's nyalábkák' tömegére kell gondolni, de ne rám, nyomorultra, ki nem járek olly jól, hanem a' serfőző' 's fogadó' háromszor rajtam keresztül hömpölygésöknél fogva annyira össze zúzatám, hogy látásom hallásom elveszett. Öntudatlanul egy sánczba estem, honnan csak hajnalban vonának ki az igazságnak némi segédjei, hogy — mint vigasztalólag biztosítanak — engem, a' rég lesbe vettet, sietve 's gyorsan fölakasztassanak.

Kilencedik czikkely.
... 's föl akarnak akasztani.

Ez gyönyörű kilátás volt! Eleve össze töretni, aztán a' postától gonoszúl elfeledtetni, 's feküve hagyatni, 's végre azon biztosítást nyerni, hogy örvendenek engem valahára meglelhetni, 's hogy pöröm rövid leend; minden embert kérdek, ha nem olly borzasztó sors volt-e ez, mint bár minő új divatu leirt sors, 's ha nem volt-e jogom szív-hasító sohajokkal terjeszkedni ki erre?

Ezek azonban fájdalom! semmit sem használnak nekem, bár mi költőileg hangzának. Főltalálói igen megrögzött prosaiak valának, hogy sem metrumos jajaim 's rimelt ártatlanságomról biztosításaim rájuk némi hatással lehetnének, 's utazási szerencsétlenségem' beszélyét csupa kifogásnak véve, kezeimet hátamon egybe köték, 's győzedelemmel bevéének Békavárlakára, melly a' másfél óra hosszaságu 's szinte annyi szélességü kormányzói status' fővárosa volt, hol engem legott toronybaj zárának, 's egy kevés vízzel 's kenyérrel látának el.

Ah, ha Tilka 's Mihály bátyám tudná ezt! gondolám, 's könnyek folytak arczáimon le; de a' békavárlakiak nem sirtak, hanem fenhargon zajongtak azon bájos kilátásnál, végre rövid idő alatt a' félt haramia kapitány Bluthundiust — kinek szerencsétlenségemre tartottak — a' cserfa akasztófan díszleni láthatni.

Tizedik czikkely.

Újra kiszabadulok.

A' jó emberek' reménye azonban füstbe ment, mert bánatukra nem valék a' félt Bluthundiust, 's miután tizennégy napig vizsgálattam, a' megkívántató papiros bemázoltatott, 's érettem ide'soda levelek küldettek, szükségesnek láták megjelenteni nekem: hogy oda mehetek, hova itetszik. De evvel nem gondolám

megnyugtanni magam, 's ezért illő kárpótlásról merénylék szólni, a' volt aggodalomért, ijedségért, nélkülözésért, miket mind bőven szenvedék fogságom alatt.

De evvel szinte rosszul járék. „Az ember köszönje istennek“ — dörmöge a' főbíró — „hogyan olly jól kimenekszik. Az ember tulajdonképen („az ember“rel engem értett a' drága férfiú) köteles lenne, megfizetni az élelmi költségeket; mert a' ki éjjel ezen országhoz tartozó sánczokban kalandoz, törvény szerint befogatik, ergo“ — Mit valék teendő? Pört kezdeni? A' béka-várlakiak éppen olly függetlenek valának, mint a' török császár, 's ha a' kedves lakók' arczeit jól megvizsgálám, úgy tetszett, mintha azokban jóakaró szándokot olvasnék, engem első alkalomkor megkövezni, csupán mivel kijátszám őket, 's nem valék Bluthundius, a' haramia kapitány.

Mind ezt jól megfontolva, legjobbnak gondolám, többre nem terjeszkedni, hanem a' port lábamról lerázni, 's odább állani; mit következő hajnalban meg is tevék, éppen midőn a' pásztor össze kürtölé csoportját.

Tizenegyedik czikkely.

Es rettenetesen megijedék.

A' postakocsival együtt földi javam 's vagyonom, bóröndöm, bátyámtól küldött aranyaim maradványával együtt, eltűnt; azt, mit zsebemben 's testemen hordozék, nagyon elviselé a' béka-várlaki negyvened; habozásom tehát e' pillanatban nem volt csekély, 's az még növekedett midőn Botorfalvára gondolék — attól még két napi járásnyira voltam — hova most illy nyomorult állapotba kelle bémenetemet tartani.

'S a' mellett Tilka éjjel nappal eszemben volt, 's tisztán látám, hogy a' német közmondás: „Aus den Augen, Aus dem Herzen,“ semmiség, bár egy ösmerőm, ki Tilkától élvá-

lasomkori búmat látá, annak igazságát esküvel bizonyítá.

Azonban itt semmi bánkodás sem használt; az által erszényem teltebb, ruhám kevesebbé silány, szivem engedelmesebb nem lön, 's mivel egy Deus ex machina sem jelent meg, panaszaimon segítni, bátran gyalogláshoz fogék, 's már látám — nem csak szellemben hanem valóban is — Botorfalva' mind két tornyainak gombjait felém tekinteni, midőn — —

De erről a' következő czikkelyben, mert ijedségem pillanatra nagyobb volt, hogy sem némi rendbeszédésre ne lenne szükségem.

Tizenkettődik czikkely.

Mihály bátyám sem akkor, midőn ötven arannyal együtt parancsot küldé, egy botorfalvi nőt kezemmel boldogítani, sem később, nem vétetett észre mit is abból, hogy ő még illy korában házasodni akar. Képzeltetni tehát igazságos bosszúságomat, midőn ezen eszelős szándokáról hallék, melly nekem kétszeresen megvetendőnek tetszhették, mivel választottja nem más volt, mint Ottilia.

Legalább ezt bizonyítá nekem a' Török Császár' fogadósnője, egy igen beszédes, 's mint látszott, jól értesített nő.

A' Török Császár' tudniillik félóránnyira állt Botorfalva' kapui előtt, 's e' jó város' tisztelet rendüire nézve az volt, mi Gohlis, a' lipsiaiaknak, az az: olly hely, hova az ember kávézni látni 's láttatni megy.

Én tehát, oda érkezve — tudniillik a' Török Császárhoz — éppen egy lugosban foglalék helyet, részileg élesztődés végett, részileg a' beszéd' kigondolása végett, mellyel Grünwald bánya fölvi gyázónőhez — éppen azon özvegyhez, kihez nagybátyám' hatalmas parancsa hajta — beajánlani akarám magam; 's szörnyű sorsomról számolni, midőn egy szekér' zörgése Botorfalva' toronygombjaira szegzett szemcimet az ép-

pen ülő helyem mellett elmenő országútra fordítá el, hol könnyű kocsiban, vidám paripáktól vonatva, éppen teljes ügetésben röpültek elől Mihály bátyám, Schmidt asszony, még egy éltes nő, és — Otilia.

„Álmodni vélém; fogadósnő asszonyom, éppen kért tápláló szereket szolgálni nekem, foglalkodva fölébreszte csalódásomból.

„Ez —“ elkezde, a' hosszú nyakat észre vévén, mit a' szekér után nézve, csinálék — „egy idegen, birtokos X-ben, Schnell nevű, ki már tizennégy nap óta a' városban van, 's a' hölgy —“ „Otilia!“ kiálték föl.

„Helyesen!“ viszonzá a' beszélő nő — „igy hívják a' fiatalabbat, 's Kegyed tudja már azt? No, hát azt is tudni fogja, hogy nem soká férjhez megy.“

„Férjhez?“ szólék közbe ijedve.

„No igen, miért ne? Azt mondják jó parit tesz, 's minden lánynak csak férjhez kell menni, ha nem akar agg szűznek maradni.“

Ezzel odább állott a' szónoknő, más vendégek után látni; 's én ezt sohajtám: „Ah istenem, még csak ez hibázott! 's ezerszer elátkozám zsarnok bátyámat, ki nem elégült meg azzal, hogy engem akaratom ellen egy botorfalvi hölgygyel egybe kötende, hanem még maga is arról gondolkodott, azt, kit szereték, nagynénémme tenni. Mert hogy ez volt szándoka, a' fogadósnő beszéde szerint, bizonyosnak állíthatni vélém.

Tizenharmadik czikkely.

Beata kisasszony.

Leendő anyósom' házához méreggel 's gyűlöléssel telt szívvel lépék be.

„Bánya folyógyázónő asszonyom nincs itthon,“ viszonzá egy szobalányka kérdésemre, 's engem a' poros idegent, kandi szemekkel méregete.

„A' kisasszony sincs?“ kérdém tovább.

„A' kisasszony? Nincs! De igen! Beata kisasszony ott van a' sárga szobában.“

„Beata!“ sohajtám. — „Édes istenem, mi régi divatu név!“

Meg kell vallanom, hogy többi gyöngéim közé tartozott az is, a' még előttem ösmeretlen személyeknél, mindig nevökről itélni sajátságaira; 's bár már számtalanszor csalódám e' részben, előítéletemtől még gyógyulva nem valék, 's ennél fogva, például egy Kristófban mindig bárdolatlan ficzkót, Ignácban színlelőt, Orsolýában vesztegetőt, Mártában házi sárkányt, 's t. e. keresék; mindenek fölött pedig leginkább ellenemre volt éppen a' Beata név, mert mintegy megrogzódtem azon eszmében, hogy egy Beata nevű néembernek szükségképpen áhitatos szenteskedőnek kell lennie; — 's a' hölgyek' e' neme iránt gyermekkoromtól fogva ellenszenvet érzék.

Képzeltetni tehát mi kétszeresen kellemetlenül hangza felém most ezen név e' helyben 's e' pillanatban, mert hogy rám parancsolt menyasszomat így hívják, látszott még hiányzani, hogy szerencsétlenségem' mértéke teljes legyen.

Néhányszor ismétlém a' csúf nevet, 's ez, és az ábrázat, mellyel tevém, a' vizsgáló szobalánykának, olly furcsának tetszheték, hogy hangos kacajra fakada, a' sárga szoba' ajtaját föltára, 's nyihogva fölszaladt a' grádicson.

Tizennegyedik czikkely.

Most az egyszer nem csala meg név előítéletem, legalább a' külsőre nézve.

Beata kisasszony negyven évesnek látszott, személye kicsiny, félre nőtt, illedelmes mozdulataiban egészen szenteskedőhöz hasonló, és — hogy a' képet kiegészíteni, semmi se hibázzék — néhány dörmölő macskáktól, 's csehelő mopszoktól körül véve, mellyek közül az utósók tele torokból lármáznak, midőn bemenék. Ha elébb sohajték Mihály bátyámon, azt most még

inkább tevém, mert ah! szerencsétlenségem felől minden kétség tűnt, midőn megtudám, hogy Beata valóban bányafőlvigyzó Grünwaldnő' lánya.

Igaz, hogy bátyám' levelei szerint kettő volt a' jó nőnek — de ezt mostani bánatomban feledém, 's azt sem hallám, mit a' szobalány súgá az előteremben, hogy tudniillik Beata nem édes, hanem mostoha lány.

Egy óra lassan telt el álmodott jövődöbelimmal, bár nem tagadhatám, hogy Beata, annak daczára, hogy a' szépség' múlandó adományára részétül nem juttat, igen szellemdúsan tudta mulattatni, midőn egy szekér állt elő, 's Mihály bátyám' előbb említett társnőivel legott a' szobába lépett.

„Te kóhorló!“ kiálta, engem meglátva — „honnan jössz már ide? Már másodszer szeke-rezem a' posta elibe, 's azonközben ő itt ül, 's — no felelj, cher cousin Tobiás, hiszen úgy állsz ott mintha gabonádöt elverte volna a' jég.“

De a' ki nem felelt, az én voltam; Ottilia' kezecskéit szorosán az enyimben tartva, csak őt látám, 's elfogadtatásomban alig hallám mint mutatott be a' bájló' gyermek anyjának, bányafőlvigyzó Grünwaldnőnek, mint régi kedves ösmérőjét, 's anyja, mint sok évű barátjának öcscsét, nagy szópazarlással mint üdvözle, 's mint örütle megjelenésennek.

„No hát meg vagy velem elégedve?“ — Kérdé végre Mihály bátyám, ki néma merengésennél 's banya főlvigyzó asszonyom' bókolatainál türelmét kezdé vesztetni, 's midőn egy kétes pillantással Ottiliára, viszonzám: „Ha ez akarátja, legjobb bátyám!“

Megfogá kezemet, 's engem kedvelttemhez újra közelebb vezetve, vidámon monda: „No persze, cousin Tobiás, hogy ez akaratom, 's reményilem, Tilkának sem leszsz ellenére.“

„Bizonyal nem!“ monda Schmidt asszony

most a' lányért szólva. — „Bizonyal nem, édes jó Schnell úr, mert midőn néhány hetekkel ezelőtt Bécsben szerencsénk volt öcscsével megösmerkedni, akkor —“

„No, hát minden jól van?“ — Közbe vága a' bátya, 's én, Ottiliát legelőször karjaim közé szorítva, lelkesedve, 's kéjtelve hozzá tevém: „Igen, drága bátyám, 's én boldog vagyok!“

Gleich Fr. után.

L.

Literaturai Jelentés.

A' királyi lyceum' könyvnyomtató műhelyében közelebből következő czimű munka hagyta el a' sajtót: Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens. Herausgegeben durch G. Joseph Kemény Mitglied der ungarischen Gelehrten-Gesellschaft. II. Band. Klausenburg. Verlag von J. Tilsch und Sohn Buchändler. 1840. 8. r. 309 l.

Tartalma: I. Mährische Landtags-Verhandlungen, die Ansprüche des Johann Zápolya auf Mähren betreffend. 1526 — 1531.

II. Johannis Goebel et Georgii Wachsmann Chronica Civitatis Schaesburgensis. 1514 — 1663.

III. Siebenbürgische Ruin, beschreibt in Wahrheit nach deme, was er wehrend der Belagerung in der Königlichen Hermanstadt jämmerlich gesehen, vernommen und erlebt, Johannes Graffius ehstens Pfarherr in Reichsdorff, derzeit aber Pfarherr in der Königl. Hermanstadt. 1658 — 1661.

IV. Des Grafen Tököli Einfall in Burzenland, dessen Schlacht bey Tohán und Zernest, und Abmarsch aus Siebenbürgen. Anno 1690 den 13 August, bis 1691 den 13 May.

V. Extract aus der mir Grafen von Seeau allergnädigst erteilten Landtags-Instruction. Dat. Wien den 13 Jänner 1702.

VI. Briefe des Grafen Ehrenreich von Seeau die Rakoczischen Unruhen in Siebenbürgen betreffend. 1703.

Ára: egy velin papirosu példánynak 3 ft., közönséges papirosunak 2 ft. 24 kr. ezüstben.

Szerkesztőség.